

Vergaderjaar 2005–2006

30 300 XIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2006

Nr. 10

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 oktober 2005

In het Algemeen Overleg over de economische positie van Limburg op 2 maart jl. (Kamerstuk 29 800 XIII, nr. 70) heeft uw Kamer er op aangedrongen de mogelijkheden tot samenwerking tussen Kamers van Koophandel (verder KvK's) en KvK's in het buitenland te verruimen. In het Voortgezet Algemeen Overleg is een motie aangenomen waarin de regering wordt gevraagd «... *alle wettelijke en bestuurlijke belemmeringen weg te nemen voor zover ze verdergaande vormen van samenwerking tussen KvK's in aaneengesloten gebieden aan weerszijde van de Nederlands-Duitse grens bij de dienstverlening aan het bedrijfsleven belemmeren*»¹.

In antwoord op een eerder verzoek van uw Kamer heb ik in mijn brief van september 2004 uiteengezet op welke manieren KvK's vorm kunnen geven aan grensoverschrijdende samenwerking². Er bestaan veel mogelijkheden waarop deze samenwerking vorm kan worden gegeven: zo kunnen de KvK's gezamenlijke projecten subsidiëren, zij kunnen een convenant afsluiten of samenwerken met private organisaties zoals de Duits-Nederlandse KvK.

De KvK in Zuid Limburg vond deze samenwerkingsvormen tot voor kort onvoldoende om een continue impuls te kunnen geven aan de regionale ontwikkeling en groei. Deze KvK heeft meerdere malen kenbaar gemaakt nog intensiever te willen samenwerken met de Industrie- en Handelskamer in Aken. Hierbij werd aangegeven dat de KvK een *fusie* beschouwt als ideaal middel om de belangen van de ondernemer in de Euregio Maas/Rijn te behartigen.

Zoals ik in mijn eerder genoemde brief heb aangegeven, stuit een *fusie* echter op bezwaren van juridische aard, die pas kunnen worden weggenomen door het wijzigen van de Wet op de KvK's. Gezien de grote consequenties van een dergelijke wijziging en het feit dat er reeds veel mogelijkheden tot samenwerking bestaan, lag het wijzigen van de wet mijns

¹ TK 2004–2005, 29 800, XIII, nr. 56.

² TK 2003–2004, 27 406, nr. 28.

inziens niet voor de hand. Hier heb ik in mijn reactie naar u in september uitgebreid verslag van gedaan.

Naar aanleiding van uw motie, mede gebaseerd op het verzoek van de KvK Zuid Limburg, heb ik Bureau Berenschot verzocht in kaart te brengen welke bestuurlijke en wettelijke *belemmeringen* op dit moment aan samenwerking tussen KvK's in de weg staan¹. Hierbij heb ik uitdrukkelijk verzocht de juridische belemmeringen die verbonden zijn aan een fusie, in het onderzoek mee te nemen. Ook heb ik verzocht aan te geven welke consequenties het toelaten van een fusie heeft voor de Wet op de KvK. Het onderzoek treft u als bijlage aan².

In het navolgende ga ik achtereenvolgens in op (1) de bevindingen van Bureau Berenschot en (2) de wijze waarop de veranderingen in de aansturingrelatie tussen het Ministerie van Economische Zaken en de KvK's, voortvloeiend uit de bevindingen van B&A (de uitvoerder van het evaluatie-onderzoek), aangrijpen op uw motie³.

(1) De bestaande belemmeringen

Het onderzoek van Bureau Berenschot richt zich op drie mogelijke basisvormen van samenwerking: projectmatige samenwerking, alliantie en fusie. Hiermee is getracht de belemmeringen zichtbaar te maken in de uiterste vormen van samenwerking, nl. van licht (projectmatige samenwerking) tot meest vergaand (fusie).

De belangrijkste conclusie van het onderzoek is dat er een grote variatie aan mogelijkheden bestaat om grensoverschrijdende samenwerking tussen KvK's vorm te geven. Deze mogelijkheden lopen uiteen van gemeenschappelijke projecten tot vergaande vormen van alliantie. Hiervoor zijn geen verdere wettelijke aanpassingen noodzakelijk.

Voor een publiekrechtelijke fusie van KvK's aan weerszijden van de grens is echter een aanpassing van (de doelstelling) van de Wet op de KvK noodzakelijk. Er bestaat namelijk een wezenlijk verschil tussen de taakopdracht van de KvK in Nederland en die in Duitsland. Een voorbeeld hiervan vormt het beheer van het Handelsregister, dat in Nederland behoort tot het takenpakket van de KvK – in tegenstelling tot in Duitsland. De Duitse IHK daarentegen heeft meer bevoegdheden op het gebied van het onderwijs. Bureau Berenschot concludeert dan ook dat een verandering in het takenpakket van de KvK naar alle waarschijnlijkheid spanning gaat opleveren ten aanzien van de taken van andere organisaties.

Daarnaast bestaan er grote verschillen in de wijze waarop het Algemeen Bestuur wordt samengesteld (in Nederland wordt dit samengesteld door benoemende organisaties, in Duitsland rechtstreeks door ondernemers) en de bekostiging van de activiteiten (in Nederland via heffingen en tarieven, in Duitsland via een percentage van de omzet). Voor een overzicht van alle belemmeringen verwijs ik naar de bijlage (p. 26 ev.).

Om een fusie mogelijk te maken zal bovendien een verdrag moeten worden gesloten met de Duitse deelstaat en de Bondsregering. In dit verdrag zal onder andere worden geregeld hoe nationale publiekrechtelijke bevoegdheden worden overgedragen, wie het toezicht houdt op deze organisatie en door welke rechter en volgens welk recht geschillen tussen ondernemers en de organisatie moeten worden afgedaan. Het mogelijk maken van een fusie met een in Duitsland gevestigde Handelskamer is bovendien zonder een aanpassing van de Duitse grondwet ten aanzien van de overdracht van publiekrechtelijke taken aan een (deels) buitenlandse instantie, op dit moment niet mogelijk. Het is niet waarschijnlijk dat

¹ Bureau Berenschot, Kansen en belemmeringen bij de intensivering van grensoverschrijdende samenwerking tussen Kamers van Koophandel, Utrecht, 2005.

² Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

³ TK 2004–2005, 30 217, nr. 1.

Duitsland aan een dergelijke grondwetswijziging op afzienbare termijn wil meewerken.

(2) Veranderingen in de sturingsrelatie ten gevolge van de evaluatie van de Wet op de KvK

Onlangs heb ik namens het Kabinet een reactie gegeven op de recente evaluatie van de Wet op de KvK door B&A¹. Deze reactie bevat een aantal voornemens m.b.t. de verbetering van de samenwerkingsrelatie tussen het Ministerie van Economische Zaken en de KvK's. Eén van deze voornemens betreft een herziening van de inhoud en de uitvoering van de taken van de KvK. In de toekomst zullen de taak inzake de registratie en de taak inzake de voorlichting niet langer door alle KvK's afzonderlijk worden vormgegeven, maar gaat de ontwikkeling plaatsvinden door de Vereniging van Kamers van Koophandel, in nauwe samenspraak met mij.

Wat betreft de regiostimulering behouden de KvK's hun autonomie, zij het dat ik ieder jaar afspraken wil maken over de wijze waarop de KvK's hier aan invulling geven.

De komende maanden zal ik in kaart brengen welke activiteiten zich er toe lenen te worden bekostigd uit een heffing en op welke wijze meer vraagsturing kan worden toegepast bij de bekostiging. Op deze manier wil ik een nadere invulling geven aan de gebleken behoefte aan een nadere specificering van de taak *regiostimulering*.

Tot slot

Er zijn veel manieren waarop de KvK's gestalte kunnen geven aan de wens tot grensoverschrijdend samenwerken. Het wegnemen van de juridische belemmeringen waardoor een fusie met een KvK over de grens mogelijk wordt gemaakt, acht ik in dit licht niet noodzakelijk. Bovendien is mij niet voldoende duidelijk geworden of en in welke mate een fusie bijdraagt aan de gewenste groei in de regio Zuid Limburg.

Overigens is het Algemeen Bestuur van de KvK inmiddels tot het inzicht gekomen dat aan de samenwerking tussen de KvK Zuid Limburg en de IHK Aken op dit moment voldoende invulling kan worden gegeven door het uitvoeren van concrete projecten. Het nastreven van een fusie wordt dan ook niet langer gezien als prioriteit van de KvK. Ook van de IHK Aken heb ik vernomen dat niet langer behoefte bestaat aan een fusie.

Het onderzoek van Bureau Berenschot sterkt mij dan ook in mijn visie dat er – behoudens de fusie – geen belemmeringen zijn in het aangaan van grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden. Ik nodig de KvK's van harte uit de bestaande mogelijkheden ten volle te benutten: grensoverschrijdende samenwerking tussen bedrijven en tussen publieke instellingen is in een éénwordend Europa immers van het allergrootste belang!

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
C. E. G. van Gennip

¹ TK 2004–2005, 30 217, nr. 1.